

Přichystal, Antonín

Petrografické určení surovin kamenných artefaktů z raněstředověké lokality Olomouc – Nemilany

In: *Raněstředověké pohřebiště Olomouc – Nemilany : katalog*. Přichystalová, Renáta (editor); Kalábek, Marek (editor); Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 199-201

ISBN 978-80-210-7521-4

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/132962>

Access Date: 09. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Petrografické určení surovin kamenných artefaktů z raněstředověké lokality Olomouc – Nemilany

Antonín Přichystal

H7

22/99-141-1: patinovaný silicit ze zásypu, SGS?

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 3: H07-1.

H10

22/99-809-1: SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 4: H10-3.

H31

22/99-831-1: SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 19: H31-1.

H31

22/99-211-1: křídový spongolit, surovina

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-15.

-2: SGS?

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-16.

-3: vrstevnatý rohovec, blíže neurčen

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-17.

H40

22/99-840-1: SGS, surovina

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 26: H40-1.

H44

22/99-844-1: malý zlomek kamenného přeslenu (2,82 g), jílovitý prachovec s hojným biotitem, stáří terciér, $MS = 0,60 \times 10^{-3}$ SI; stejná surovina jako u části přeslenu z H58

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 31: H44-1.

H47

22/99-848-1: čepelka, pravděpodobně SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-1.

-2: SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-2.

-3: SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-3.

H53

22/99-854-2: patinovaná retušovaná čepelka, SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-4.

-3: silicit z jedné strany patinovaný, obsahuje červený pigment, SKČJ nebo SGS?

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-5.

-4: patinovaná a oboustranně retušovaná srpová (?) čepelka, SGS, pravděpodobně sebraná na starší lokalitě

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-6.

H58

22/99-859-1: polovina kamenného přeslenu (5,46 g), jílovitý prachovec s hojným biotitem, stáří terciér, MS = $1,73 \times 10^{-3}$ SI; stejná surovina jako u zlomku přeslenu z H44

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 39: H58-3.

H61

22/99-862-8: úštěp s „přicementovaným“ zbytkem železného předmětu, SGS

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 42: H61-8.

Vysvětlení použitých zkratk:

SGS – silicity z glacienních sedimentů severní Moravy a Slezska.

SKČJ – silicity krakovsko-čenstochovské jury.

MS – magnetická susceptibilita.

Komentář

V raněstředověkém souboru štípané industrie z Olomouce – Nemilan jednoznačně převládají drobné kousky silicitů získaných v sedimentech kontinentálního zalednění na severní Moravě a ve Slezsku (SGS – silicity z glacienních sedimentů). Část z nich ale byla zřejmě získána sběrem na starších paleolitických nebo neolitických lokalitách. Výjimečný se z tohoto pohledu jeví hrob 31, kde jsou použity také moravské rohovce. Surovinové složení industrie je velmi podobné souboru z raněstředověkého hradiska Olomouc – Povel, které archeologicky prozkoumal J. Bláha (1987). I zde dominovaly silicity z glacienních sedimentů severní Moravy nebo Slezska, ojediněle se objevil rovněž křídový spongolit, opět v podstatě nahodile sebraný ve štěrcích (Přichystal 2010).

Na lokalitě Olomouc – Nemilany jsou dále zajímavé dvě části kamenného přeslenu z hrobů H44 a H58. Obě části jsou zhotoveny z těžce suroviny, jílovitého prachovce s vysokým obsahem biotitu (tuftického?), možná se dokonce jednalo původně o jeden předmět. V obou případech má surovina zvýšenou magnetickou susceptibilitu, která se u měřených předmětů liší jen v důsledku jejich různých velikostí (viz jejich hmotnosti). Používání tohoto specifického materiálu se objevuje na raně středověkých hradištích Pohansko a Mikulčice (*Přichystal 2009, 247*), odkud se značnou pravděpodobností pocházejí i obě části přeslenu. Jedná se o další doklad svědčící o intenzivních kontaktech mezi raně středověkým osídlením v Olomouci a jihomoravskými centry v Mikulčicích a na Pohansku. J. Bláha (*1988*) pro podporu těchto vztahů uvádí například keramiku nebo ozdobné křížové kování koňské ohlávky z Olomouce – Křížkovského ulice, které mají pozoruhodnou shodu s nálezy z Mikulčic či Pohanska. Naopak A. Přichystal (*2011*) uvažuje o tom, že dva brousky zhotovené z valounků z kulmských břidlic, nalezené na Pohansku, pocházejí pravděpodobně z prostoru Olomouce.

Prameny

Přichystal, A. 2010: Výzkum kamenných artefaktů z raně středověké lokality Olomouc – Povel. Rukopis zprávy pro PhDr. J. Bláhu, Katedra dějin umění FF UP v Olomouci. Olomouc.

Literatura

Bláha, J. 1987: Slovanské hradiště na předměstí Olomouce. Květy 15. 10. 1987.

Bláha, J. 1988: 15 let předstihových archeologických výzkumů v městské památkové rezervaci. In: Kdy-kde-co v Olomouci 1988, č. 12. Olomouc, 29–33.

Přichystal, A. 2009: Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy. Brno.

Přichystal, A. 2011: Petroarcheologické posouzení dvou kamenných brousků z Pohanska. In: Přichystalová, R.: Problematika pochovávání na južnom predhradí veľkomoravského hradiska Břeclav-Pohansko. I. diel: text a plány. Rukopis dizertační doktorské práce, ulož. v Ústřední knihovně FF MU. Brno, 196.¹

¹ Dostupné na webových stránkách: http://is.muni.cz/th/18685/ff_d/.

